

De standplaats het veiligheidshuis

Voor de serie ‘De standplaats’ kijkt een verslaggever langere tijd rond op één plek en beschrijft wat zich daar afspeelt. Dat geeft een beeld van Nederland, zijn bewoners en maatschappelijke ontwikkelingen. Deze keer staat het Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Brabant in Tilburg centraal, in 2002 het eerste Veiligheidshuis van Nederland. Uiteenlopende organisaties werken hier samen om criminaliteit en overlast te verminderen en recidive terug te dringen. Vandaag aflevering 1.

Veiligheidshuizen
Nederland telt 45 veiligheidshuizen, regionaal verspreid. In zo’n huis werken diverse instanties – gemeenten, politie, justitie, reclassering, kinderscherming – samen aan opsporing, vervolging, berechting en hulpverlening. Doel: overlast, huiselijk geweld en criminaliteit terugdringen.

Organisaties
Het veiligheidshuis in Tilburg verbreedde zich in 2008 tot Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Brabant, met twintig organisaties waaronder slachtofferhulp, bureau Halt, justitiële jeugdinrichtingen, GGD, ggz, verslaafdenzorg en jeugdzorg. In het huis werken bijna tweehonderd mensen, zo’n vijftig permanent.

Geld
Het huis in Tilburg wordt voor vijfzesde gefinancierd door gemeenten en betrokken organisaties. Veiligheidshuizen die het groten-deels moeten doen met geld van Justitie, zijn veel beperkter van opzet.

Resultaten
Organisaties die in veiligheidshuizen samenwerken, stemmen interventies beter op elkaar af. Volgens onderzoek voor Justitie vergroten de huizen de maatschappelijk veiligheid. Problemen worden eerder gesignaleerd, en er wordt sneller ingegrepen. Minder mensen gaan na een misdrijf opnieuw in de fout. Bij het veiligheidshuis in Tilburg is de recidive sinds 2002 gehalveerd.

Moeder is niet voor het eerst geslagen

Er komen veel hulpverleners over de vloer bij de familie Horsten. Voor ieder probleem is er een aparte organisatie. Maar niemand heeft het overzicht.

Neem die familie in Tilburg. Als vader Dave te veel drinkt, slaat hij alles en iedereen in elkaar. Meestal moet moeder Meggie het ontgelden. Soms ook Sjaak van 17 en kleine Davy van 13.

Meggie kan niet met geld omgaan. Ze is licht verstandelijk gehandicapt. Post maakt ze niet meer open. Niks dan rekeningen en aanmaningen. De deurbel laat ze rinkelen. Het zal de deurwaarder wel zijn.

Sjaak is drie keer opgepakt voor winkeldiefstal. De school van Davy maakt zich zorgen. Davy bijt op zijn nagels tot ze bloeden. Davy heeft met niemand contact.

Enig idee met hoeveel organisaties dit gezin te maken krijgt? Politie, justitie, jeugdreclassering, Halt. Verder: kinderscherming, maatschappelijk werk, schoolmaatschappelijk werk, GGD. Welke welzijnsinstellingen zien we over het hoofd?

„Het grote publiek gaat ervan uit dat al die organisaties met elkaar praten. Dat ze samenwerken. Zo

houdt regelmatig casusoverleg, een inventarisatie van lopende zaken. Nieuwe meldingen worden besproken. De politie moest gistermiddag ingrijpen na een huiselijke ruzie in de Tarwestraat, rapporteert de vertegenwoordiger van de politie. De zoon van 20 werd aangehouden. Moeder is met verwondingen in het gezicht naar de eerste hulp gebracht. Ze wil geen aangifte doen.

Welke organisaties weten meer van dit gezin? Het is niet de eerste keer dat mevrouw in elkaar wordt geslagen. Ze heeft een zware depressie. Ze is in behandeling bij de ggz. En zoonlief is verslaafd aan cocaïne. Heeft zijn afkickbehandeling niet afgemaakt. Wordt makkelijk agressief als hij zich onder druk gezet voelt.

Dit is het geheim van het veiligheidshuis, hoe voor de hand het ook ligt: organisaties delen een locatie en informatie. De vertegenwoordigers kennen elkaar, vertrouwen elkaar, lopen makkelijk bij elkaar binnen. Wanneer moet meneer J. voor de rechter verschijnen? De parketsecretaris van het Openbaar Ministerie zoekt het onmiddellijk uit.

Tijdens het zogeheten scenario-overleg komen de organisaties tot een gezamenlijke aanpak. Niet alleen gericht op de betrokken persoon, maar op de hele familie. Op het voorkomen van meer ellende. Manager Wauben ziet dat als zijn

Nederland ligt bezaaid met veiligheidshuizen, er zijn er nu 45 van

vanzelfsprekend.” John Wauben, manager van het Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Brabant in Tilburg heft zijn handen ten hemel. „Niets is minder waar.”

Van oudsher is het heel goed mogelijk dat allerlei organisaties bij hetzelfde gezin over de vloer komen, zonder dat ze dat van elkaar weten, vertelt Wauben. Zonder dat een van die organisaties een overzicht heeft van wat er allemaal speelt. „Nederland heeft voor elk probleem een aparte organisatie. Voor sommige problemen zelfs meerdere organisaties – erfenis van de verzuiling. Op het terrein van de reclassering heb je te maken met de jeugdreclassering, de verslavingsreclassering, Reclassering Nederland en de reclassering van het Leger des Heils, naast bureau Halt en de Raad voor de Kinderbescherming. En elke organisatie heeft haar eigen doel, haar eigen werkwijze, haar eigen ideologie, haar eigen administratie, haar eigen computersysteem, haar eigen privacybeleid. Niet goed voor het gezin. Bureaucratisch en contraproductief.”

Om de organisatorische verdeeldheid te overwinnen en de veiligheid op straat te vergroten, richtten politie, Openbaar Ministerie en gemeente Tilburg tien jaar geleden het eerste veiligheidshuis van Nederland op. Die samenwerking beperkte zich aanvankelijk tot aanpak van delinquente jongeren, maar breidde zich snel uit tot andere probleemgroepen. Steeds meer hulpverleningsor-

Medewerkers van het ‘team bemoeizorg’ bezoeken Rooie Menneke, een zwerver op wie het Tilburgse zorg- en veiligheidshuis een oogje houdt. Foto’s NRC Handelsblad, Rien Zilvold

ganisaties sloten zich aan om snellere en betere zorg te kunnen verlenen. Het vorige kabinet omarmde de samenwerkingsverbanden op initiatief van de in Tilburg wonende minister van Justitie Ernst Hirsch Bal-

lin. Sinds 2009 zijn er veiligheidshuizen in 45 regio’s.

Het Zorg- en Veiligheidshuis Midden-Brabant is gevestigd in een onopvallend kantoorpand, schuin tegenover het station in Tilburg. Medewer-

kers van twintig organisaties werken hier samen in verschillende verbanden, afhankelijk van de doelgroep. Zoals zorgjongeren, veelplegers, betrokkenen bij huiselijk geweld.

Elk samenwerkingsverband

‘Eén gezin, één aanspreekpunt, één plan’

missie: „Eén gezin, één aanspreekpunt, één plan.”

Op sommige terreinen werken organisaties binnen het zorg- en veiligheidshuis al samen als één team, zoals in het team Bemoeizorg en het steunpunt Huiselijk Geweld. Op andere gebieden, zoals repressie en zorg voor criminele jongeren, delen organisaties wel kennis en deskundigheid, maar behartigen ze nog steeds hun deelbelangen, zegt Wauben. Dat heeft vaak te maken met financiering. Verslavingszorg en jeugdreclassering krijgen betaald voor nauw omschreven handelingen, niet voor samenwerking.

Tien jaar na de oprichting van het eerste veiligheidshuis is het fenomeen bij het grote publiek vrijwel onbekend. Terwijl Nederland met veiligheidshuizen bezaaid ligt. Wauben snapt dat wel. „Het veiligheidshuis op zich is niks. Een hulpmiddel. Een verzamelkantoor dat een podium voor samenwerking biedt.”

Die samenwerking leidt er wel toe dat noodsignalen op het terrein van veiligheid en zorg sneller en effectiever worden opgepakt, zegt Wauben. „Wij fungeren als trechter. Mensen die hulp nodig hebben, krijgen die. Niet over vier weken, maar de volgende dag. Alle betrokken organisaties dragen daartoe bij. De samenwerking wordt veiliger. Overlast vermindert. Zo heeft elke burger baat bij het veiligheidshuis.”

DICK WITTENBERG